

RIB-nummer	2020 –
Datum	07 april 2020
Onderwerp	Maatregelen bestrijding processierups 2020
Zaaknummer	Z20 - 219862
Documentnr.	UIT/20 - 352679

1 Inleiding

In deze raadsinformatiebrief informeren wij u over de maatregelen die worden ingezet in de bestrijding van de eikenprocessierups in 2020.

2 Voorgeschiedenis

In de raadsvergadering van 12 maart heeft u ingestemd met de pilot om de eikenprocessierups in 2020 preventief te bestrijden met nematoden (aaltjes) in bebouwd gebied en daarvoor een krediet van € 65.000,- beschikbaar gesteld.

3 Inhoudelijk

Onderstaand overzicht is een weergave van de maatregelen die Vught de afgelopen jaren heeft uitgevoerd en in 2020 en 2021 voornemens is uit te voeren. De verschillende maatregelen worden verderop in deze paragraaf nader toegelicht.

Soort maatregel	Methode	2018	2019	2020	2021
Preventief	Bestrijding met Xentari	X	X	X	?*
Preventief	Bestrijding met nematoden			X	?*
Curatief	Wegzuigen van nesten	X	X	X	X
Monitoring	Feromoonvallen		X	X	X
Lange termijn	Nestkastjes plaatsen		X	X	X
Lange termijn	Gevarieerde onderbegroeiing	X	X	X	X
Lange termijn	Bloem- en kruidenrijke berm		X	X	X
Lange termijn	Broedkasten sluipvlieg en sluipwesp			X	X

** Beide preventieve maatregelen zijn in 2021 als vraagteken opgenomen, omdat de pilot van dit jaar moet uitwijzen op welke manier we volgend jaar preventief gaan bestrijden.*

Preventieve bestrijding

Preventieve bestrijding is het bespuiten van de eik als de rupsen nog jong zijn. In de eerste drie stadia heeft de rups nog geen brandharen. Als de preventieve behandeling slaagt, wordt voorkomen dat de rups brandharen krijgt en daarmee is de overlast dat jaar succesvol bestreden. Bestrijding met nematoden vindt in 2020 met name binnen de bebouwde kom plaats, conform de kaart die als bijlage is opgenomen bij het raadsbesluit van 12 maart jl.

Daarnaast voert Vught al een aantal jaren preventieve bestrijding uit met bacteriepreparaat XenTari. In 2020 vindt op verschillende plekken bestrijding plaats met dit bacteriepreparaat. Dit is met name buiten de bebouwde kom op plekken waar geen beschermde vlinders voorkomen.

Eikenprocessierupsen die de bespoten bladeren eten, sterven na inname van het middel. Spuitmiddel dat direct op de rupsen terecht komt heeft geen effect. Hoewel er nog de nodige discussie is over de nadelige effecten van preventieve bestrijding op de biodiversiteit zijn specialisten het er over eens dat een bacteriepreparaat minder selectief is en hierdoor schadelijker is voor de biodiversiteit dan nematoden. Op basis van de resultaten uit de pilot wordt geëvalueerd welke methode het meeste effect heeft gehad en daarop wordt de aanpak voor 2021 gebaseerd.

Curatieve bestrijding

De nesten die ondanks preventieve bestrijding ontstaan worden weggezogen. Door het verwijderen van de nesten is de overlast voor de directe omgeving voor een groot gedeelte in te perken. Dit is echter een arbeidsintensieve en daarmee ook kostbare maatregel. Indien de rupsen en poppen worden verwijderd voordat de vlinder uitgevlogen is, heeft het wegzuigen een plaag onderdrukkend effect op de eikenprocessierups, doordat de vlinder dan nog niet is uitgevlogen en eipakketten heeft afgezet. Curatieve bestrijding vindt plaats op basis van meldingen door bewoners en eigen constatering door beheer openbare ruimte (BOR).

Monitoring plaagdruk met feromoonvallen

De mate van aanwezigheid van eikenprocessierupsen is een belangrijke indicator voor de verwachte plaagdruk in het volgende jaar. Eikenprocessievlinders zijn te vangen met feromoonvallen. De lokstof in de feromoonval lokt de mannetjes van de vlinder in de val. Het aantal aangetroffen mannetjes geeft een goed beeld van het aantal uitgevlogen vlinders en daarmee van het aantal afgezette eipakketten. In Vught worden vanaf medio juli feromoonvallen opgehangen. De verkregen gegevens worden gebruikt bij het bepalen van de aanpak voor 2021.

Stimuleren natuurlijke vijanden

De eikenprocessierups kan gedurende langere tijd in aantallen stabiel worden gehouden door natuurlijke vijanden. Er komen echter ook situaties voor dat processierupsen zich over een aantal jaren explosief kunnen vermeerderen. De populaties van natuurlijke vijanden bouwen zich dan onvoldoende synchroon en niet snel genoeg op om deze uitbraak te onderdrukken. Wij kunnen dit beïnvloeden door maatregelen te treffen die zich richten op het stimuleren van natuurlijke vijanden. Onderstaande maatregelen worden in Vught toegepast:

- Nestkastjes voor mezen plaatsen en uitgeven aan inwoners.

Mezen zijn natuurlijke bestrijders omdat zij processierupsen eten. In 2019 en 2020 heeft de gemeente Vught 80 nestkastjes opgehangen in de openbare ruimte om mezen te lokken. Daarnaast zijn dit jaar 390 gratis nestkastjes uitgegeven aan inwoners van de gemeente Vught. Het totaal aantal nestkasten komt daarmee op 470 stuks.

- Aanplanten onderbegroeiing van struiken.

Een gevarieerde onderbegroeiing biedt leefgebied aan natuurlijke vijanden en schuilgelegenheid voor vogels. Vanuit de notitie Biodiversiteit is vanaf 2018 het uitgangspunt om bij herinrichtingen o.a. vrucht- of besdragende struiken en beplanting met stekels of doorns toe te passen om voedsel en beschutting aan vogels te bieden. De aankomende jaren blijven we dit doorzetten.

- Realiseren bloem- en kruidenrijke bermen

Het beheer op bepaalde bermen passen we aan naar extensief beheer om zo insecten en andere natuurlijke bestrijders te stimuleren. Buiten de bebouwde kom worden de meeste bermen al extensief beheerd dus met name binnen de bebouwde kom is winst te behalen. In samenwerking met de Natuur- en Milieugroep Vught is een pilot opgestart om de berm aan de Vijverbosweg vanaf dit jaar om te vormen naar extensief beheer. Het extensief beheer van gras heeft als voordeel dat natuurlijke vijanden gestimuleerd worden. Een ander voordeel van extensief beheer is dat het recreatief gebruik van de omgeving ontmoedigd wordt waardoor het risico op overlast afneemt.

- Broedkasten met sluipvliegen en sluipwespen

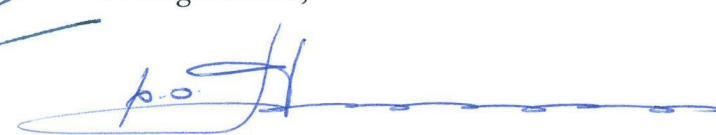
In 2020 worden een aantal broedkasten opgehangen waarin resten van eikenprocessierupsnesten zijn geplaatst. In deze nesten hebben sluipvliegen en sluipwespen eitjes gelegd. De larven die hier uitkomen, kruipen in de eikenprocessierups en eten deze van binnenuit op. Daarna verpoppen ze zich en in het volgende jaar vliegen weer nieuwe sluipvliegen en sluipwespen uit, die weer eitjes leggen. Zodoende worden deze natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups gestimuleerd.

Landelijk gezien zijn de positieve effecten van natuurlijke vijanden op het beheersen van de plaagdruk de afgelopen jaren steeds duidelijker geworden. Het zijn echter lange termijn maatregelen waarvan, in tegenstelling tot preventieve en curatieve maatregelen, het effect meestal niet direct waarneembaar is. Daarnaast is het belangrijk om te weten dat natuurlijke vijanden de overlast kunnen beperken, maar zelden compleet wegnemen. Er zijn ook factoren die van belang zijn maar die buiten onze invloedssfeer liggen. Externe factoren, zoals veranderende weersomstandigheden, kunnen het samenspel tussen plaag en natuurlijke vijanden beïnvloeden.

Gevolgen corona-crisis op de bestrijding van eikenprocessierups.

Volgens het landelijke kennisplatform processierups kan de bestrijding doorgaan in de situatie zoals die nu is. De bestrijding, zowel preventief als curatief wordt meestal uitgevoerd in tweetallen. Beide processen zijn dusdanig ingericht dat de medewerkers altijd minimaal 1,5 van elkaar aan het werk zijn. Voor curatief bestrijden heeft het kennisplatform zijn bestrijdingsprotocol op 2 punten aangepast. Momenteel zijn er nog voldoende beschermingsmiddelen. Het is niet ondenkbaar dat als gevolg van de Corona-crisis er een tekort komt aan eenmalig te gebruiken beschermingspakken voor met name de curatieve bestrijding. Mocht deze situatie ontstaan dan is er het alternatief met vloeistofdichte pakken te werken die na gebruik worden afgespoeld en hergebruikt kunnen worden.

Burgemeester en wethouders van Vught,
de secretaris, de burgemeester,

drs. H.C. de Visch Eybergen R.J. van de Mortel